

समितौसभायां ऐकात्म्यं एकचित्तत्वं वस्तुतस्तु यत्र कुत्रचित्संगेवासु देवार्जुनयोजीवेशयोरेकात्म्यमभेदमेव शास्ति संजयः तज्ज्ञानं विनाराज्ञः शोकतरणासंभवात् राजा तु मौढ्यात् अधिलोकपरतयैव तमर्थं निगृह्णातीति नास्य शोको न श्यतीति शास्त्रद्वयं ॥ ३० ॥ संधिअविरोधं नागो हस्तीतेन समानसंज्ञं हस्तिनापुरमित्यर्थः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ दुष्टं कृष्णनिग्रहं यो गे श्वरत्वं वैश्वरूप्यं ऐश्वर्यं वैश्वरूप्यं च हरेः श्रुत्वा बलोक्य च दुर्योधनो न मेनेस्य वाक्यं म्लेच्छः श्रुतेरिव ॥ ३५ ॥ अनुमंत्रितः उपजापितः उपायपूर्वभेदपूर्वं शौटीर्यात् गर्वात् अपित्रैलोक्यराज्यस्य हेतोर्विश्वस्तमाश्रितं न त्यजेद्देहनाशेपी

प्रभाते राजसमितौ संजयो यत्र वा विभो ॥ ऐकात्म्यं वासुदेवस्य प्रोक्तवानर्जुनस्य च ॥ ३० ॥ यत्र कृष्णो दयापन्नः संधि मिच्छन्महामतिः ॥ स्वयमागाच्छ्रमं कर्तुं नगरं नागसाद्वयं ॥ ३१ ॥ प्रत्याख्यानं च कृष्णस्य राज्ञा दुर्योधनेन वै ॥ शमार्थं याचमानस्य पक्षयोरुभयोर्हितं ॥ ३२ ॥ दंभोद्भवस्य चाख्यानमत्रैव परि कीर्तितं ॥ वरान्वेषणमत्रैव मातलेश्वमहात्मनः ॥ ३३ ॥ महर्षेश्वापि चरितं कथितं गालवस्य वै ॥ विदुलायाश्च पुत्रस्य प्रोक्तं चाप्यनुशासनं ॥ ३५ ॥ कर्णदुर्योधनादीनां दुष्टं विज्ञाय मंत्रितं ॥ योगेश्वरत्वं कृष्णेन यत्र राज्ञां प्रदर्शितं ॥ ३५ ॥ रथमारोप्य कृष्णेन यत्र कर्णोऽनुमंत्रितः ॥ उपायपूर्वं शौटीर्यात् प्रत्याख्यातश्च तेन सः ॥ ३६ ॥ आगम्य हास्तिनपुरा दुपप्लव्य मरिंदमः ॥ पांडवानां यथावृत्तं सर्वमाख्यातवान् हरिः ॥ ३७ ॥ ते तस्य वचनं श्रुत्वा मंत्रयित्वा च यद्वितं ॥ सांग्रामिकं ततः सर्वसज्जं चक्रुः परंतपाः ॥ ३८ ॥ ततो युद्धाय निर्यातानराश्चरथदंतिनः ॥ नगराद्वास्तिनपुराद्वलसंख्यानमेव च ॥ ३९ ॥ यत्र राज्ञाद्युलूकस्य प्रेषणं पांडवान् प्रति ॥ श्वोभाविनि महायुद्धे दौत्येन कृतवान् भुः ॥ ४० ॥ रथातिरथसंख्यानमंबोपाख्यानमेव च ॥ एतत्सु बहुवृत्तांतं पंचमं पर्वभारते ॥ ४१ ॥ उद्योगपर्वनिर्दिष्टं संधिविग्रहमिश्रितं ॥ अध्यायानां शतं प्रोक्तं षडशीतिर्महर्षिणा ॥ ४२ ॥ श्लोकानां षट्सहस्राणि तावन्त्येव शतानि च ॥ श्लोकाश्च नवतिः प्रोक्तास्तथैवाष्टौ महात्मना ॥ ४३ ॥ व्यासेनोदारमतिना पर्वण्यस्मिंस्तपोधनाः ॥ अतः परं विचित्रार्थं भीष्मपर्वप्रचक्षते ॥ ४४ ॥ जंबूखंडविनिर्माणं यत्रोक्तं संजयेन ह ॥ यत्र यौधिष्ठिरं सैन्यं विषादमगमत्परं ॥ ४५ ॥ यत्र युद्धमभूद्द्वोरं दशाहानि सुदारुणं ॥ कश्मलं यत्र पार्थस्य वासुदेवो महामतिः ॥ ४६ ॥

त्युक्तं कर्णोपजापतः ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ निंदत्यसंतोपि सतो वैडालव्रतिका इति युधिष्ठिरमिव लूक इत्युच्चेत्वादरायणः ॥ ४० ॥ यद्वलाज्जयमाशास्ते धार्तराष्ट्रस्तमर्कजं प्राहार्द्धरथ इत्युच्चेत् भीष्मस्तेजोवधे सया न किंचित्तपसोऽसाध्यं यतो जन्मांतरं विना पुंस्त्वं शिखंडिनी प्रापेत्यंबोपाख्यानं ईरितं ॥ ४१ ॥ संधिविग्रहमिश्रितं कृष्णदौत्येन संधिः उलूकदौत्येन विग्रहः ताभ्यामिश्रितं ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ भ्रश्येत्पतिविनासेना कूर्मामलकमुष्टिवत् इति सेनापतिं भीष्मं चक्रे कौरवनंदनः वैराजदर्शनादूर्ध्वं परब्रह्मान्ववेक्षणं इतीव जंबूखंडादिगीतायाः पूर्वमीरितं कश्मलं विषादं ॥ ४६ ॥